

Tussen Cognities en Emoties

Nieuwe wegen voor Individueel psychologisch onderzoek
De Research Context

Jan Sterenborg
2015

Voorwoord

In 'Tussen Cognities en Emoties' *nieuwe wegen voor individueel psychologisch onderzoek*, beschrijft Jan Sterenborg op basis van de benadering van Gé Calis een nieuwe manier om tot individuele gegevens betreffende een persoon te komen.

De oorspronkelijke benadering van Gé Calis is zodanig aangepast en vereenvoudigd dat er een onderzoeksinstrument ontstaat voor de dagelijkse psychologische praktijk.

Zowel op het gebied van cognities als op het gebied van emoties kunnen gegevens verzameld worden.

De cognitieve benadering levert toetsbare gegevens op en de benadering op het gebied van emoties levert beschrijvende, aanwijzende gegevens op in een subtiel samenspel van bewuste en onbewuste processen.

De auteur hoopt dat de nieuwe aanpak haar weg zal vinden ten behoeve van het welzijn van mens en samenleving.

In deze *tweede* uitgave van 'Tussen Cognities en Emoties' heeft de auteur 'de Research context' opgenomen.

Dit artikel ging aan het uiteindelijke onderzoek vooraf en geeft een overzicht van de verschillende onderzoeksbenaderingen en hun status.

Het artikel 'de Research context' kan beschouwd worden als de methodologische grondslag voor sociaal wetenschappelijk onderzoek.

Opgedragen aan Gé Calis

Inleiding

In de jaren zeventig van de vorige eeuw, volgde ik de studie psychologie aan de K.U. te Nijmegen¹.

De meeste handboeken die tijdens de studie psychologie gebruikt werden kwamen uit Amerika. Nu waren die handboeken wel goed in de zin dat ze een overzicht gaven van wat er allemaal te koop was, maar qua achtergrond en diepgang vond ik het niet echt ‘Europees’. De mens was een zwarte doos. Je stopte er iets in en vervolgens kwam er iets uit en dat bestudeerde je dan: het gedrag. Niet wat er in die doos zit en hoe de doos functioneert, maar wat eruit komt. Als Europeaan weet je, dat wat eruit komt eigenlijk niet zo interessant is. Wat eruit komt is soms minder wenselijk, dat is een ander verhaal, maar voor ons Europeanen is het belangrijker te weten hoe iets tot stand gekomen is, wat er aan het resultaat voorafging.

Voor de Amerikaanse benadering is psychologie eigenlijk alleen maar interessant als het gegevens oplevert waardoor we het gedrag kunnen beïnvloeden. Voor de Europese benadering is psychologie veel meer van belang om erachter te komen hoe we de individuele mens kunnen begrijpen en hem of haar van beperkingen kunnen afhelpen om zodoende hem of haar steeds meer als een vrij mens te kunnen laten functioneren. En dan vrij in de zin van onafhankelijk, zelfstandig en met verantwoordelijkheidsgevoel.

Bovengenoemde “Amerikaanse” tendens zit al overal in ons dagelijks leven ingebouwd: zo is het geven van een pilletje aan iemand die depressief is, of het stimuleren van een hersengedeelte, zoals in Deep Brain Stimulation (DBS) gebeurt, ook te zien als beïnvloeden van gedrag, maar als het pilletje wegvalt of de stimulatie ophoudt komt het verschijnsel weer terug. Deze wijzen van behandeling worden verkocht als ‘wetenschappelijk’ onderbouwd en dat vind ik kwalijk te noemen, het misleidt mensen op zoek naar genezing. Symptoom bestrijding is iets anders dan genezen. Dat wil niet zeggen dat in noodgevallen het prettig is dat we iets, wat het ook zijn moge, kunnen inzetten, dat is wat anders, maar noem het dan ook zo. En kijk ook eens naar de risico’s: bij het onderzoek met DBS worden zelfs doden ingecalculeerd.

De mens is en blijft een mysterie

We zullen wel steeds meer over de mens te weten komen, maar er blijven altijd hoe paradoxaal ook meer zaken over die we niet weten. En ook al wordt het handboek voor de psychiatrie (DSM) nog driemaal zo dik, het lost niets op (zie bladzijde 35).

Ieder mens heeft behoefte aan veiligheid en geborgenheid en de maatschappelijke vragen die leven zijn: kunnen we de moordenaars, de

¹ Momenteel Radboud Universiteit